

første bevægelse efterlod. Men her i sansningens reelle ophører tænkningen, og herfra stammer den latter fiktionerne rejser: fra selve umuligheden af at tænke det, der alligevel her fremtræder med tænkningens klarhed og præcision.

Litteraturliste:

- Borges, Jorge Luis: *Alef*, Århus 1983.
 Borges, Jorge Luis: *A Personal Anthology*, New York 1978.
 Borges, Jorge Luis: *Dreamtigers*, London 1973.
 Borges, Jorge Luis: *En Antologi*, Århus 1983.
 Borges, Jorge Luis: *Fiktioner*, København 1970.
 Borges, Jorge Luis: *Labyrinths*, New York 1979.
 Borges, Jorge Luis: *The Gold of the Tigers*, London 1981.
 Cantor, Georg: *Gesammelte Abhandlungen*, Hildesheim 1966.

KASPER OLSEN: PROBLEMETS PROBLEM

Bidrag til en teori om det skarpsindige subjekt (II).

Hvad vi her betegner "det skarpsindige subjekt", kan man også kalde "problemløseren". Det er en interessant en fascinerende figur, denne problemløser, som lige for vore øjne fuldbyrder den dobbelte bevægelse først at opklare, hvad der for alle var gåde og mysterium, og fremstille det i et nærmest fornærmende klart lys, og derpå at trække sig tilbage, uinteresseret, til sin egen dobbelt hemmelighedsfulde existens. Denne tilbagetrækning lader formode, at problemløseren egentlig ikke er af denne verden (jvfr. myten om, at intelligensen kun kan komme til os udefra, en myte, som fortælles fra de ældste tider til A.C. Clarkes "2001"), og sætter samtidig endnu et kors for vor jordbundne tanke: vi har interesse og mål, men mangler intelligensen til at overvinde de hindringer, der ligger os i vejen; de "andre" derimod, som har intelligensen, er åbenbart ligeglade med de uinteresserede og hjælper os kun af lune.

Så længe vi kun har blik for vor egen villen og gøren, vil vi imidlertid aldrig blive klogere på problemløseren og hans magiske intervention. Vi vil da kun kunne se problemet som forhindring, som barriere, og nærmere bestemt som en barriere, på hvis ene side vi har et spørgsmål uden svar, og på hvis anden side vi mageløst finder et svar uden spørgsmål. Men spørgsmålet og svar *kommunikeres* i og med denne mur: problemet har en egen arkitektur og kun derfor kan det løses. Vi skal i det følgende se nærmere på problemets natur.

I sit tankerige, skønt herhjemme så godt som ulæste, værk *Logique du sens* fra 1969, har Gilles Deleuze gjort opmærksom på det utilstedelige i at betragte problemet som en blot subjektiv (erkendelsesteoretisk-psykologisk) kategori og tillige som et blot negativt udtryk for vor erkendeevnes utilstrækkelighed. Problemet er ikke en

midlertidig subjektiv blokering, som ophæves med dets løsning, men derimod en objektiv ("ideal" i Husserls forstand) struktur, der positivt fastlægger betingelserne for løsningen (som følgelig må *konstrueres* herudfra). Deleuze beskriver dette forhold ved hjælp af et af sine grundbegreber, hentet fra topologien, nemlig begrebet om de *singulære* (dvs. "ene-stående") punkter:

Un problème en effet n'est déterminé que par les points singuliers qui en expriment les conditions. Nous ne disons pas que le problème est résolu par là: au contraire, il est déterminé comme problème. (...) Il apparait donc qu'un problème a toujours la solution qu'il mérite d'après les conditions qui le déterminent en tant que problème; et, en effet, les singularités président à la genèse des solutions ... La problématique est à la fois une catégorie objective de la connaissance et un genre d'être parfaitement objectif. (pp. 69-70).

Et problem bestemmes i virkeligheden alene ved de singulære punkter, som udtrykker dets betingelser. Vi siger ikke, at problemet dermed er *løst*: det er tværtimod bestemt *som* problem. (...) Det ser således ud til, at et problem altid har den løsning, som det fortjener ud fra de betingelser, der bestemmer det som problem; og faktisk forestår singulariteterne løsningernes tilblivelse ... Problematik er på én gang en objektiv kategori for erkendelsen og en fuldkomment objektiv værensform.

Vort eksempel i det følgende vil forhåbentlig gøre det tilstrækkelig klart, hvorledes et problem gives ved sine singulariteter.

At problemet således har en "fuldstændig objektiv" status, er i øvrigt ingen ny opdagelse, omend Deleuze kan have ret i, at den er uhørt i nyere tid (hermed tænker jeg på de sidste hundrede års psykologiske, historiske eller lingvistiske relativisme og skepticisme). Platon vidste det, og det var et af hans afgørende argumenter for idélæren, - i det omfang nemlig, den *faktiske* mulighed af at løse et problem (som f.ex. at finde diagonalen i et kvadrat) peger ud mod en "anden verden", ideernes sfære, hvor den problemløsende intelligens alene kan tænkes at finde sin grund ("les conditions qui le déterminent").

Hvis Platon ikke desto mindre kom til kort overfor tankens magiske kraft og virken og stadig måtte henvise til guddommelige stemmer og maieutiske gnister, var det fordi han ikke gik tilstrækkelig vidt i sin geometriske idealisme, men i en eller anden forstand fremdelbetragtede ideerne som i sig selv hvilende "ting", der i deres ideelle renhed netop overhovedet ikke kender de singulære punkter. På den anden side er dette ikke den eneste mulige udlægning, og udover at gnisten er et fortræffeligt eksempel på en singularitet, kan man henvise til tekster som "Parmenides", der dialektisk viser umuligheden af at tale om ideerne "som sådan", i deres absolute renhed, og "Sophistes", der mere positivt peger på ideernes nødvendige *sammenfletning* (ἑσμπλοκή), hvad der nødvendigvis giver dem en kompleks og singular topologi omend Platon ikke selv udfolder denne.

- Lad os imidlertid vende tilbage til problemløseren, som vi vil studere gennem et litterært eksempel, nemlig J.L. Borges' fortælling *La muerte y la brújula* (1942, i *Ficciones*, da. overs. Kbh. 1969). At dette er beretninger om en problemløser, der på allermest skæbnesvangre vis farer vild i problemet, er litterært betragtet ikke nogen tilfældighed: det er velkendt, at fejltagelse og forvirring hører til fiktionens grundprincipper. I vor sammenhæng betyder den omstændighed, at problemet forelægges i forkludret form, at vi kan foretage nogle indirekte slutninger om de betingelser, problemet stillede for sig selv; løsninger, som problemløseren - af grunde som vi samtidig må søge at udrede - ikke kunne imødekomme. (Et problem finder, som Deleuze skrev, altid den løsning, det fortjener, men ikke altid den løser, det fortjener).

I litteraturen fremstilles problemløserens figur meget ofte i *detektivens* skikkelse. Dette tjener ikke kun til at profilere hans skarpsindighed (i forhold til dumheden inkarnation i politiet, i korpset, hvoroverfor detektive med sin egen i reglen usunde og sårbare krop fremstår som ren og sublimeret ånd), men giver tillige et effektivt indtryk af, at problemet altid er et "spørgsmål om liv og død". Set under vor synsvinkel er dette åbenbart en fortegnelse: detektivens rolle forlener problemløseren med træk, der ikke tilkommer denne og er fremmede og forstyrrende faktorer i forhold til selve problemet.

I virkeligheden er problemet aldrig et spørgsmål om

liv og død, men fremstår tværtimod altid som i enhver henseende ørkesløst. Dette er naturligvis, hvad der bærer den stående polemik mellem politiet og detektiven: detektivens spekulative konstruktioner synes altid (og ikke helt uberettiget) at være sagen uvedkommende, og selv hvor detektiven tilsyneladende ender med at "få ret", ændrer dette indtryk sig ikke: spekulationerne finder ikke plads i den officielle rapport, der blot melder, at sagen er tilfredsstillende afsluttet. Det skyldes imidlertid ikke politiets konstitutionelle dumhed, men derimod det mere grundlæggende forhold, at en "sag" og et problem er to vidt forskellige ting.

Lad os resumere handlingsgangen i Borges' fortælling. Erik Lönnrot er et "skarpsindigt subjekt", omend hans skarpsindighed er af en "dumdristig" art (*la temeraria perspicacia de Lönnrot*). Da en jødisk lærd, som skulle deltage i en talmudistkongres i byen, myrdes i sit hotelværelse, ser politiet dette som en forvildet indbrudstyvs desperate gerning; men Lönnrot stiller sig afvisende overfor en sådan primitiv hypotese:

- Muligt, men ikke interessant - svarede Lönnrot. De vil hertil svare, at virkeligheden ikke har den mindste forpligtelse til at være interessant. Jeg svarer Dem, at virkeligheden kan undslå sig denne forpligtelse, men ikke hypoteserne. Den De har improviseret bygger til overflod på tilfældighed. Det drejer sig om en død rabbiner; jeg ville foretrække en rent rabbinsk forklaring, fremfor en imaginær indbrudstyvs imaginære fejltrin.

Lönnrots anelse om en kabbalistisk intrige bestyrkes, da man på et ark endnu siddende i rabbinerens skrivemaskine finder den ildevarslende "ufuldendte sætning":

Det første bogstav i Navnet er artikuleret

De følgende to måneder finder endnu to forbrydelser sted på forskellige steder i byen, hvor man tillige finder skrevne meddelelser, der forkynder, at henholdsvis "det andet" og "det sidste bogstav i Navnet er artikuleret". Er sagen dermed afsluttet? Det kan offentligheden være tilbøjelig til mene; men for Lönnrot består der stadig et *problema*, uløst. Nogen tid efter modtager Lönnrot et brev med vedlagt kort, der viser, at de tre åsteder udgør vinkelspidserne i en "ligesidet, mystisk trekant", og at serien af forbrydelser derfor må betragtes som afrun-

det og afsluttet. Lönnrot overvejer denne nyformulering af problemet:

... de tre steder var faktisk ækvidistante. Symmetri i tid (3. december, 3. januar, 3. februar); symmetri i rum, også rigtigt... Han følte med ét, at han stod for at dechiffere mysteriet. En passer og et kompas fuldendte denne pludselige intuition. Han smilte, udtalte ordet *Tetragrammaton* (som han netop havde lært) og ringede kommisæren op.

Hvad Lönnrot i dette afgørende øjeblik mener at have indset, er følgende: der er sket tre forbrydelser - i nord, i vest og i øst - og ganske rigtigt således, at de tre gerningssteder danner en perfekt ligesidet trekant. Dermed er også tre bogstaver i Navnet artikuleret. Men der er *fire* bogstaver i den jødiske Guds unævnelige Navn: tetragrammet YHWH. Og der er fire verdenshjørner: vi mangler altså endnu en forbrydelse, hvis sted vi imidlertid kan forudsige nøjagtigt: det bliver denne gang i syd, i et punkt som ligger symmetrisk til punktet i nord i forhold til vest-øst-axen (vi skal vende tilbage til de geometriske detaljer). På dette sted ligger den ensomme villa Triste-le-Roy, hvortil Lönnrot begiver sig og ankommer, idet mørket falder på. Her venter ham i løn - "i den uophørlige duft af eukalyptustræerne" - bandiden Red Scharlach for at dræbe ham. Red Scharlach fortæller roligt Lönnrot, hvorledes det første drab fandt sted ved et tilfælde, hvorledes han selv arrangerede de to næste, så de tilsyneladende dannede et kabbalistisk mønster, hvorledes han udfærdigede brevet og kortet, - alt sammen for at lokke ham, Lönnrot, til Triste-le-Roy for at gøre op med ham. Fortællingen slutter med affyringen af det dræbende skud mod Lönnrot.

At problemløseren i denne sag har fejlet, er uomtvisteligt. Men hvordan og hvorfor? Åbenbart ikke ved at være "for" spekulativ, ved at have for stærk tilbøjelighed til "interessante" hypoteser; thi plottets rette sammenhæng er om muligt endnu mere esoterisk end enhver rabbinsk hypotese. Lönnrot går ikke for vidt, når han fastholder, at tanken ikke anerkender tilfældigheder: tværtimod giver begivenhederne ham ret (hvad Borges også pointerer i det indledende afsnit); for hvis det første drab måske "i første omgang" kunne siges at være en tilfældig hændelse, holder det i hvert fald op med at være blot tilfældigt, når det indskrives i den følgen-

de række af begivenheder.

Lönnrot er blevet forført, lokket i en fælde, ved et spil på hans egen sindrighed. Men denne forførelse vil le ikke være mulig, hvis ikke problemet allerede i sig selv var forførende, og hvis ikke problemløseren netop var den, der er i stand til at lade sig forføre af problemet. Problemet er en kvinde, som kun indlader sig med den, der lader sig forføre af hende. Men forførelsen, der har sine specifikke betingelser på den forførende parts side, har også sine grunde i det forførte subjekt: der fordres et *motiv* (psykoanalysens "matrice for objektvalget"), hvis væsentligste træk dog synes at være, at det altid er mere eller mindre inadækvat i forhold til objektet. I vor sammenhæng kan vi sige, at *motivet* er det, der forbinder problemløseren med sit problem og problemet med sin løser; men at dette motiv ikke *a priori* behøver at være adækvat i forhold til selve problemet, i dets objektive, ideale status.

Vi kan således tænke os, at Lönnrot kommer galt af sted, fordi motivet i dette tilfælde helt overlejrer problemet, fordi han er blevet "over-motiveret", så at sige. Det kabbalistiske motiv lægger sig for hans øjne, ikke just som et slør, men som et wittgenstein'sk net, hvormed han forsøger at kortlægge verden. Et sådant net kan som bekendt bestå af trekanter eller firkanter, uden at det ene er mere logisk tvingende end det andet; men har man én gang truffet et epistemologisk valg om opbygningen af dette net, ja så fanger og binder det (Tractatus logico-philosophicus, 6.341).

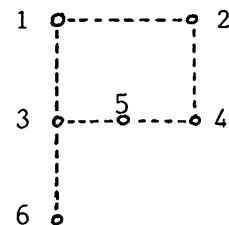
Lönnrot betragter den ligesidede trekant, som dannes af gerningsstederne for de tre første forbrydelser. Umiddelbart ser det ud til, at begivenhedsrækken er tretal- delbart og derfor afsluttet. Men Lönnrots judaistiske studier (og specielt kendskabet til *tetragrammet*) motiverer ham til at søge et fjerde punkt, som han derpå *konstruerer* sig frem til. Som der står i teksten: "En passer og et kompas fuldendte denne pludselige intuition (*un compás y una brújula completaron esa brusca intuición*)". Bemærk en lille ejendommelighed, som ikke kun vedrører oversættelsen: *compás* betyder faktisk "passer" (omend det undtagelsesvis kan betyde "kompas"); *brújula* derimod betyder i almindelighed "kompas", hvorved der tænkes på hele aggregatet, kompasrosen med samt dens inddeling i grader og verdenshjørner. Men netop på dette sted må man uvilkårligt studse: hvad laver Lönnrot med et kompas?

Bestemmelsen af det fjerde punkt kan og må foretag med passeren alene; og hvad verdenshjørnerne angår kan man naturligvis ikke bruge et kompas til at finde retninger *på et kort*. Et kompas kan kun bruges på jorden overfladen og aldeles ikke på repræsentationer heraf som jo i almindelighed ikke er magnetisk polariserede.

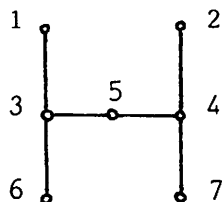
Omend man muligvis kunne foreslå en anden oversættelse (*brújula* kan man også mere generelt betyde et instrument til bestemmelse af en retning, f.ex. et sådant bestående af to gradinddelte skiver, der kan drejes i forhold til hinanden, som bruges af sejlere), er der dybere sammenhæng, som forklarer denne ejendommelighed. Borges antyder den ved at anbringe *la brújula* sammen med døden i fortællingens titel: kompasset er dødbringende. Vi kan på baggrund af det foregående præcisere: passeren er det adækvate redskab til løsningen af *problemet*, hvorimod kompasset er redskab for *motivet*.

Det er her stedet at formulere en vigtig tese: et problem antager i almindelighed ikke én enkelt løsning men et *system af løsninger*. Således også i dette tilfælde: bruger man passeren frit og umotiveret på tre ækvivalente punkter, er der i hvert fald fire punkter (forudsat man forbliver i planen), som trænger sig på en lige stor ret (nemlig tre, som har samme afstand til alle punkterne som disse indbyrdes, og ét, som har samme afstand til alle tre). For at vælge blandt disse, i man som Lönnrot have et net med rhombeformede masker kastet over hovedet; man må have et *mønster* at applicere. I det kabbalistiske mønster, som Lönnrot (til dels frivilligt) til stadighed har for øje, indgår *afsluttet* som et væsentligt træk. Men (2. tese:) *et problem kan drig afsluttes*.

Lad os kort betragte et andet eksempel, som er helt analogt til intrigen hos Borges, nemlig problemet i Lar von Triers bemærkelsesværdige film "Forbrydelsens element". På det kritiske tidspunkt er dette givet ved selvsingulære punkter (mordsteder) som følger:

Dette problem har et system af løsninger: for at vælge blandt disse må Fisher, som er sat på sagen, finde et mønster, og han tænker som Lönnrot på artikulationen af et navn, *in casu* et initial, nemlig H for Harry Gray. Det syvende mord skulle følgelig finde sted, så følgende konfiguration opstod:

Mønsteret, navnet, er altså også her midlet til at afslutte en figur, som i og for sig ikke kan afsluttes, eller om man vil: som kan afsluttes på vilkårligt mange forskellige måder. Faktisk er mønsteret her så bindende, at Fisher bliver nødt til selv at begå det syvende mord og dermed afslutte serien (- måske for at undgå konfigurationen F, som ikke er mindre mulig).

I Lönnrots tilfælde er det just kompasset (mere præcist: kompasrosens firdelte kreds), der kombineret med rhomben tilsyneladende tillader at afslutte figuren. Dette mønster er forførende i sin enkelthed; men det er inadækvat i forhold til problemet, for som Lönnrot må erkende, er det fjerde punkt "mere singulært" end de tre første. Man bemærker, at Red Scharlach selv signalerer dette, når han ved den *trede* forbrydelse skriver, at det *sidste* bogstav er artikuleret - hvilket måske umiddelbart kan undre. Det er imidlertid netop en finesse, der på subtil og udspekuleret vis påtvinger Lönnrot spørgsmålet om *afslutningen*, om mønsteret, - det mønster, som ikke blot lukker og sammensnører problemet, men som fører direkte til døden.

- At det kabbalistiske motiv således implicerer et rumligt mønster, som fanger Lönnrot uhjælpefuldt i sit net, modsvares af et tidsligt mønster med tilsvarende fatal effekt. Vi kan her fremsætte en *trede*, men vanskeligere, tese, nemlig at *problemet har sin egen tid*; men *denne tid er selv problematisk*, dvs. den involverer tidlige singulariteter. Det er Sokrates' maieutiske gnister, den almene erfaring, at indsigt kommer i glimt, at lyse indfald "slår ned" osv. Denne inhærente problematiske tidslighed kan man kun gøre sig håb om at anskueliggøre ved at betragte tænkningen som en bevægelse i proble-

mets ideale topologi, dvs. ved at studere problemets *dynamik*. Denne opgave er imidlertid af en sådan vanskelighed, at vi her må nøjes med at anslå temaet.

En helt elementær fænomenologisk bestemmelse af problemets tid er dog tilstrækkelig for at indse, hvorled Lönnrot er afskåret fra at tænke i denne tid. Problemet er væsentligt ubestemt, "in-termineret": ligeså lidt som man kan forudse, hvornår selve problemet dukker op, ligeså lidt kan man forudberegne løsningens lynneslag. Problemet kræver ligefrem en sådan "hvid" tid hvori subjektet må holde sig i en tilstand af "gleichschwebende Aufmerksamkeit" (Freud), for at den ønskede opklaring skal indfinde sig.

Men Lönnrot er fra starten indfanget i en helt anden slags tid: en cyklisk, kalenderisk tid, hvori han afvorter den regelmæssige artikulation af bogstaverne i Navnet. Når Lönnrot tænker ved sig selv, på vejen til Trieste-le-Roy, at "mysteriet forekom ham næsten krystal klart; det ærgrede ham at tænke på, at han havde ofret hundrede dage på det", så kan man dertil sige, at han på ingen måde har brugt de hundrede dage på problemet, at han tværtimod i hundrede dage er blevet *forhindret* i at løse det, holdt i ånde af motivets tunge rytme.

Problemets tid er ingenlunde cyklisk, og det er netop, hvad Borges' fortælling vil vise. (Undertiden hævdes det, at Borges i en eller anden forstand skulle plædere for en "cyklisk tidsopfattelse". Dette er næppe rigtigt: Borges lader forskellige aspekter træde frem af *etidens problematik*, som imidlertid er af en sådan kompleksitet, at det ikke har mening at sige, at tiden "er lineær eller cyklisk, eftersom den er begge dele og mere til. At tiden således omfatter tilsyneladende uforenelige karakteristika, kan vi forsøgsvis udtrykke ved at sige, at tidsproblematikkens *dimensionalitet* overstiger den almindelige erfarings).

Vi ser tydeligst dette af den afsluttende ordvexling mellem Lönnrot og Red Scharlach:

- I Deres labyrint er der tre linier for meget - sagde han (Lönnrot) omsider. - Jeg kender en græsk labyrint, som er én eneste ret linie. På den linie er så mange filosoffer faret vild, at en detektiv vel også kunne gøre det. Scharlach, når De igen, i en anden inkarnation (*en otro avatar*), jager mig, finger (eller begå) da en forbrydelse i A, derefter endnu

én i B, 8 kilometer fra A, derefter en tredje forbrydelse i C, 4 kilometer fra A og fra B, midtvejs mellem de to. Vent så på mig i D, 2 kilometer fra A og fra C, igen midtvejs mellem de to. Drøb mig i D, ligesom De nu vil drøbe mig i Tristy-le-Roy. - Til næste gang, jeg drøber Dem - svarede Scharlach, - lover jeg Dem den labyrint, som består af én eneste ret linie, og som er usynlig, uendelig.

Lönnrot forbliver her hildet i sit kabbalistiske motiv, herunder fantasmet om en afslutning på den cykliske bevægelse (men den labyrint, Lönnrot foreslår, afsluttes ingenlunde i D, men konvergerer tværtimod uendeligt mod A, ligesom i Zenons paradokser). Red Scharlach ser klare: på Lönnrots noget ubegrundede - omend ud fra situationen forståelige - tale om reinkarnation svarer han med den usynlige, uendelige rette linie, som umiskendeligt er: *tiden*. Tiden i dens lineære og "hvide" aspekt, som Deleuze efter grækerne kalder *Aion*, og som han - i en passage, der tydeligvis er direkte inspireret af Borges - karakteriserer således:

Toujours déjà passé et éternellement encore à venir, Aion est la vérité éternelle du temps: *pure forme vide du temps*, qui s'est libérée de son contenu corporel présent, et par là a déroulé son cercle, s'allonge en une droite, peut-être d'autant plus dangereuse, plus labyrinthe, plus tortueuse pour cette raison.. (op. cit. p. 194)

Altid allerede forbi og i al evighed endnu aldrig op-rundet er Aion tidens evige sandhed: *tidens rene tomme form*, som har frigjort sig fra sit nærværende legemlige indhold og dermed viklet sin cirkel ud, som udstrækker sig til en ret linie, måske netop derved endnu farligere, endnu mere labyrintisk, endnu mere snoet...

Således er problemets tid, og mere generelt: tænkningens tid. Det er en absolut tom tid, hvor kun singulære begivenheder, gnister, de lyse øjeblikke, bryder monotonien. I mellem-tiden er der intet, sker der intet, og tænkningen kunne således synes at være den grællst mulige modsætning til arbejdet. Hvis ikke det var fordi, det at tænke intet måske er det vanskeligste af alt, et "arbejde af den anden verden", krævende, men også lønsomt: som problemløser har vi del i Evigheden.

De første bidrag til Teorien om det skarpsindige subjekt findes i antologien "Figurer" (NSU-arbejdsrapport nr. 18, Aalborg 1984) under overskriften "Subjekt og k de". Allerede dér var Borges på tale, omend kun *en passant*.

Omtalte antologi indeholder i øvrigt flere udmærkede essays om singulariteter og tankestrukturer.

SLAGMARK nr. 1 er udsolgt - nyt oplag påtænkes - men SLAGMARK nr. 2 kan endnu bestilles:

INDHOLD I SLAGMARK NR. 2:

SLAGMARK nr. 2 behandlede forskellige "nye bølger" indenfor teori, terapi og kunst, såvel som den nye "grønne bølge".

Jørgen Carlsen: *Med Hegelske dunkrafter - en grundtvigsk opsang.*

- om bl.a. intellektuelle, videnskabelighed, engagement og folkelighed.

Tore Eriksen: *Antropologien og den moderne historie*
En indgang til Negt/Kluge: Geschichte und Eigensinn. Bogens dialektikkonception, som præger dens kalejdoskopiske, aforistiske stil, præciseres i forhold til bl.a. Hegel, Marx, Adorno og Lenin.

Lars-Henrik Schmidt: *Nietzsches "næse"*.

- om Nietzsche, Rousseau, spejderbevægelsen og den aktuelle grønne bølge.

Kasper Olsen & Anders Raahauge: *Serres - en filosof på gyngende grund.*

Introduktion til endnu en ny fransk filosof på gyngende grund.

Mario Perniola: *Den fuldendte tid.*

Den italienske filosof skriver om kunstens nuværende tilstand, der hverken er præget af neo-eklekticisme eller neo-romanticisme, men implicerer en grundig transformation af selve kunstbegrebet.

Henry L. Straagaard: *Når det hele presser sig på hele tiden.*

- om totalitet, holografi, aura, drømme og meditation. En indfølt-distanceret kommentar til den moderne terapibølge.